

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Затверджують
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Олександр ГОЛОВКО
30 серпня 2022 року

Робоча програма навчальної дисципліни

«ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН»

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність – 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітня програма – «Міжнародні економічні відносини»
вид дисципліни – обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«30» серпня 2022 року, протокол № 1

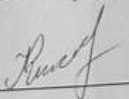
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Резніков В.В. – д.н. держ. упр., професор кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

«29» серпня 2022 року, протокол № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

 Надія КАЗАКОВА

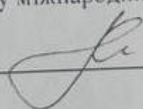
Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

 Надія КАЗАКОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

«29» серпня 2022 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

 Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю:

292 – «Міжнародні економічні відносини», освітня програма – «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин» є сформулювати у студентів сучасне бачення теорії міжнародних відносин, особливостей наукового дослідження та трактування найважливіших явищ і процесів у міжнародних відносинах, ознайомити студентів зі сферою взаємодії держав, країн, націй на міжнародній арені, з сучасним станом міжнародних відносин України, а також базовими поняттями, умовами та правилами міжнародних відносин.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія міжнародних відносин» є:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ФК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ФК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причиннонаслідкових та просторово-часових зв'язків

ФК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

ФК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК15. Здатність застосовувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	12 год. (4 - аудиторні; 8 - дистанційні.)
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	- год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
72 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

РН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції

РН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

РН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

РН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

РН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

РН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

РН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

РН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

РН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

РН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

РН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

РН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного

спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

РН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

РН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

РН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні теоретичні концепції міжнародних відносин

Тема 1. Предмет, значення і завдання курсу «Теорія міжнародних відносин».

Поняття «Теорія», «Міжнародні відносини», «Світова політика» і теорія міжнародних відносин. Класифікація теорій міжнародних відносин. Об'єкт і предмет міжнародних відносини.

Тема 2. Учасники, форми, рівні міжнародних відносин та методи їх вивчення.

Теоретичні основи і концептуальні засади міжнародних відносин. Учасники міжнародних відносини. Цілі і засоби учасників міжнародних відносини. Методи вивчення міжнародних відносин.

Тема 3. Міжнародні системи: теоретичні аспекти, типологія та класифікація.

Сутність і роль держави як учасника міжнародних відносин. Сучасні виклики державі як головному актору міжнародних відносин та складової міжнародних систем: признаки, функції, сучасна форма. Поняття «міжнародна система» та особливості його наукового тлумачення.

Елементарна міжнародна система. Елементи міжнародної системи. Підсистеми учасників та відносин, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість, історичні етапи розвитку.

Тема 4. Еволюція сучасних міжнародних систем.

Історичні етапи еволюції міжнародних систем, типології та їхні особливості становлення. Закон динамічної рівноваги у міжнародних відносинах. Ієрархія міжнародних систем. Складові могутності та її визначення за методиками Дж. Лі Рея, В.Фукса, К.Джермана, Р.Клайна. Ранги учасників (держав) міжнародних відносин та їх можливості.

Розділ 2. Основні сучасні геополітичні концепції та доктрини у міжнародних відносинах

Тема 5. Теорії міжнародного середовища.

Поняття геополітичних процесів: «геополітичні відносини між державами»; «баланс сил у геополітиці»; «політичний простір»; «експансія». Основні категорії геополітики: держава, кордон, стратегія, «геостратегічний регіон», «геополітичний статус держави», «геополітичний конфлікт». Основні функції сучасної геополітики.

Базові поняття географічного детермінізму та його аналіз. Основні фактори що впливають на його формування – соціальні та несоціальні. Еволюція основних концепцій географічного детермінізму та його вплив на формування держави. Основні

класичні школи географічного детермінізму: теоретичні аспекти, типологія та класифікація.

Тема 6. Основні класичні школи геополітики: теоретичні аспекти, типологія та класифікація.

Базові поняття класичної геополітики та її аналіз. Еволюція основних концепцій класичної геополітики у роботах: Фр. Ратцеля, К. Ріттера, Х. Маккіндера, Р. Челлена, А. Мехена, К. Шмітта, Н. Спикмена, К. Хаусхоффера.

Тема 7. Українська школа геополітики.

Історія зародження української геополітики. Основні напрями української школи геополітики: Західна, Східна, Чорноморська, Геоцентрична доктрини. Сучасне бачення української геополітичної думки.

Тема 8. Геополітичні концепції та їхня роль у сучасних міжнародних відносинах.

Зародження сучасних геополітичних ідей. Особливості і фактори сучасної геополітики. Сучасна геополітика та геостратегія англо-американської, європейської, російської шкіл та їхня роль у формуванні конфігурації світу.

Роль стратегії у сучасній геополітиці. Теоретичні концепції сучасних геополітиків: Зб. Бжезинського, Дж. Фрідмана, О. Дугіна та інш. Сучасні моделі світового порядку.

Розділ 3. Основні концепції міжнародних відносини в сучасних умовах

Тема 9. Теорії міжнародних відносин після закінчення «Холодної війни».

Концепція «кінця історії» Ф. Фукуями. Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантингтона. Неомарксизм та «Світ-системний» аналіз Е. Валлерстайна.

Тема 10. Сутність, типологія міжнародних конфліктів та шляхи їх вирішення. Основні теоретичні підходи міжнародної безпеки.

Поняття «конфлікту», його типи та функції. Основні напрями дослідження міжнародних конфліктів. Особливості конфліктів сучасності. Механізми урегулювання міжнародних конфліктів.

Поняття «безпека». Концепція кооперативної безпеки. Концепція людської безпеки. Теорія демократичного миру. Військово-політичні аспекти міжнародної безпеки.

Тема 11. Теорії модернізму та постмодернізму.

Системні теорії міжнародних відносин. Теорії зв'язку та поля. Теорії раціоналізму, мондіалізму, гегемонізму та контргегемонізму, нормативізм. Багатополярність у міжнародних відносинах.

Тема 12. Міжнародна політична економіка, її роль у міжнародних відносинах. Глобалізація як основна тенденція розвитку сучасних міжнародних відносин.

Розгляд ролі економічних процесів у формуванні та впливу на міжнародні відносини. Політекономія в роботах авторів основних класичних і неокласичних теоретичних шкіл міжнародних відносин.

Теоретичні підходи до вивчення глобалізації. Світова політика і світова економіка в умовах глобалізації. Глобалізація і національні інтереси. Етнополітичні процеси в сучасному світі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						дистанційна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Основні теоретичні концепції міжнародних відносин												
Тема 1. Предмет, значення і завдання курсу «Теорія міжнародних відносин».	10	2	2			14	10	2				18
Тема 2. Учасники, форми, рівні міжнародних відносин та методи їх вивчення.	10	2				14	10					
Тема 3. Міжнародні системи: теоретичні аспекти, типологія та класифікація.	10	3	2			12	10	2				18
Тема 4. Еволюція сучасних міжнародних систем.	10	3				12	10					
Разом за розділом 1	40	10	4			26	40	4				36
Розділ 2. Основні сучасні геополітичні концепції та доктрини у міжнародних відносинах												
Тема 5. Теорії міжнародного середовища.	10	2	2			14	10	2				18
Тема 6. Основні класичні школи геополітики: теоретичні аспекти, типологія та класифікація.	10	2				14	10					
Тема 7. Українська школа геополітики.	10	3	2			5	10	1				9
Тема 8. Геополітичні концепції та їхня роль у сучасних міжнародних відносинах.	10	3	2			5	10	1				9
Разом за розділом 2	40	10	6			24	40	4				36
Розділ 3. Основні концепції міжнародних відносини в сучасних умовах												
Тема 9. Теорії міжнародних відносин після закінчення «Холодної війни».	10	3	2			5	10	1				9
Тема 10. Сутність, типологія міжнародних конфліктів та шляхи їх вирішення. Основні теоретичні підходи міжнародної безпеки.	10	3	2			12	10	2				18
Тема 11. Теорії модернізму та постмодернізму.	10	3				12	10					
Тема 12. Міжнародна політична економіка, її роль у міжнародних відносинах. Глобалізація як основна тенденція розвитку сучасних міжнародних відносин.	10	3	2			5	10	1				9
Разом за розділом 3	40	12	6			22	40	4				36
Усього годин	120	32	16			72	120	12				108

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Наукова сутність теорії міжнародних відносин. Об'єкт та предмет дослідження. Учасники міжнародних відносин.	2
2.	Реалізм в теорії міжнародних відносин.	2
3.	Лібералізм в теорії міжнародних відносин.	2
4.	Неореалізм, як сучасна концепція міжнародних відносин.	2
5.	Неолібералізм, як сучасна концепція міжнародних відносин.	2
6.	Марксизм та неомарксизм в теорії міжнародних відносин.	2
7.	Історична еволюція розвитку міжнародних систем. Особливості конфліктів сучасності. Механізми урегулювання міжнародних конфліктів.	2
8.	Сучасні концепції міжнародних відносин: мондіалізм та теорії глобалізації в міжнародних відносинах.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Дистанційна форма навчання
1.	Опрацювати тему: Наукова сутність теорії міжнародних відносин. Об'єкт та предмет дослідження. Учасники міжнародних відносин.	14	18
2.	Опрацювати тему: Школа реалізму в теорії міжнародних відносин.	12	18
3.	Опрацювати тему: Школа лібералізму в теорії міжнародних відносин.	14	18
4.	Опрацювати тему: Школа неореалізму, як сучасна концепція міжнародних відносин.	5	9
5.	Опрацювати тему: Школа неолібералізму, як сучасна концепція міжнародних відносин.	5	9
6.	Опрацювати тему: Школи марксизму та неомарксизму в теорії міжнародних відносин.	5	9
7.	Опрацювати тему: Історична еволюція розвитку міжнародних систем. Особливості конфліктів сучасності. Механізми урегулювання міжнародних конфліктів.	12	18
8.	Опрацювати тему: Сучасні концепції міжнародних відносин: мондіалізм та теорії глобалізації в міжнародних відносинах.	5	9
	Разом	72	108

6. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Підсумковий контроль засвоєння модулів здійснюється по їх завершенню на основі проведення підсумкових робіт. Завданням підсумкового контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- розрахункові задачі;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної семестрової роботи (реферати, аналітичні обзори).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

7. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (розділ, семестр, рік), які студент отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи студента.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння зазначених розділів.

Поточний контроль та самостійна робота												Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1				Розділ 2				Розділ 3						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

T1-T12 – теми курсу

Поточний контроль – 60 балів, з них:

- 10 балів – поточний тестовий контроль;
- 10 балів – активна робота на семінарських заняттях;
- 30 балів – виконання та захист рефератів;
- 10 балів – розробка презентацій та доповідь за зазначеними темами.

Підсумковий контроль – 40 балів, з них:

- 30 балів (2 теоретичних питання по 15 балів);
- 10 балів (10 тестових завдань по 1 бали).

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму білету стогового контролю (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь).

Загальна кількість балів за успішне виконання завдань під час засвоєння розділів предмету – 60 балів.

За підсумками поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел інформації під час підсумкового контролю, студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непереборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **підсумковий контроль в тестовій формі** (білет містить

20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Теорія міжнародних відносин», режим доступу:

<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1486>

Шкала оцінювання

Набрана сума балів за 100-бальною шкалою переводиться у 4-рівнева шкала оцінювання у такий спосіб:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

8. Рекомендована література

Основна література

1. Основи теорії міжнародних відносин : навч. Посібник / Л.О. Дорош, М.В. Здоровега, О.Я. Івасечко, У.В. Ільницька, О.В. Кукарцев, Ю.Р. Лемко, Ю.Я. Тишкун, Я.Б. Турчин. – Лівів : Львівська політехніка, 2015. – 244 с.
2. Теория международных отношений в XXI веке: учебник / Бордачев Т.В., Зиновьева Е.С., Лихачева А.Б. – М.: МО, 2015. - 232 с.
3. Введение в теорию международных отношений и анализ внешней политики: Учеб. пособие. Ломагин Н.А., Кузнецов В.Е., Лисовский А.В., Павлов А.Ю., Сутырин С.Ф.- Санкт-Петербург.: Издательский дом "Сентябрь", 2001.
4. Ланцов С.А., Ачкасов В.А. Мировая политика и международные отношения: уч.пособие. – Спб. 2005.
5. Мальський М., Мацях М. Теорія міжнародних відносин.- К.: „Кобза", 2004.
6. Міжнародні економічні відносини. Система регулювання міжнародних економічних відносин: Підручник/ А.С. Філіпенко, І.В. Бураковський, В.С. Будкін та ін. – К.: Либідь, 1994.
7. Современные международные отношения / Под. ред. А.В. Торкунова., М., 1999.
8. Цыганков ПА. Теория международных отношений.- М.: "Гардарики", 2002.
9. Андрианова Т.В. Геополитические теории XX века. М., 1996.
10. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Любое издание
11. Введение в теорию международных отношений и анализ внешней политики: Учеб. пособие. Ломагин Н.А., Кузнецов В.Е., Лисовский А.В., Павлов А.Ю., Сутырин С.Ф.- Санкт-Петербург.: Издательский дом "Сентябрь", 2001.
12. Камінський А. Основи міжнародних відносин.- Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2001.
13. Кисинджер Г. Дипломатия.- М.: Научно-издательский центр "Ладомир", 1997.
14. Теория международных отношений на рубеже столетий. Под.ред. Кена Буса и Стива Смита.- М.: "Гардарики", 2002.
15. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география: уч.пособие. М., 2001.
16. Лебедева М. М. Мировая политика. Учебник. М.: Аспект-пресс, 2004.
17. Лук'янов А. Теорія міжнародних відносин (основні поняття) – К., УАЗТ, 1999.
18. Введение в теорию международных отношений.: Учеб. пособие. Отв. Ред. А.С.Манькин. - М.; Изд-во МГУ, 2001.
19. Мадисон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин.- К.: "Либідь", 1997.
20. Смит С. Самопредставление дисциплины: происхождение теории международных отношений // Теория международных отношений на рубеже столетий / Ред. Бус К. , Смит С. М.: Гардарики, 2002. С. 13–50.

21. Міжнародні економічні відносини. Система регулювання міжнародних економічних відносин: Підручник/ А.С. Філіпенко, І.В. Бураковський, В.С. Будкін та ін. – К.: Либідь, 1994.
22. Современные международные отношения / Под. ред. А.В. Торкунова., М., 1999.
23. Цыганков ПА. Теория международных отношений.- М.: "Гардарики", 2002.
24. Шеллинг Т. Стратегия конфликта // Хрестоматия. С. 255–266.
25. Dougherty J.E., Pfaltzgraff R..L. Contending theories of International relations. -
26. Harper Colins Publishers, 1990.
27. Encyklopedia politologii. T 5. Stosunki medzynarodowe. / Pod red. T.Los-Nowak.- Zakamycze.: Kantor Wydawniczy, 2002.
28. Knutsen T.L. A history of International Relations theory. -Manchester-New York.: Manchester University Press, 1992.
29. Pietras Z.J. Zasady teorii stosunkow miedzynarodowych.- Lublin.: UMCS, 1986.
30. Rosenau James N., Thompson Kenneth W., Boyd Gavin (ed.) World Politics: An Introduction. - New-York: Free Press, 1976.
31. Stosunki miedzynarodowe: geneza, struktura, funkcjonowanie. Podr. akadem. Pod. Halizaka E., Kuzniara R.- Warszawa.: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 1994.
32. Stryjski K.J. Zarys teorii stosunkow miedzynarodowych.- Lodz.: WSSM, 2000.
33. Wendt A. Constructing International Politics // International Security, 1995.

Допоміжна література

1. Арон Р. Мир и война между народами М. 2000.
2. 14 пунктов В. Вильсона // Системная история международных отношений. События и документы. 1918–2000 / Отв. ред. А. Д. Богатуров. Т. 2. М.: Московский рабочий, 2000. С. 27–28.
3. Валлерстайн И. Кривая американского могущества // Прогнозис. 2006. № 3 (7). С. 9 – 24.
4. Голиков А.П., Казакова Н.А. Мировое хозяйство: отраслевая структура, география, современные тенденции: Учебное пособие. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 192 с.
5. Голиков А.П., Черномаз П.А. Международные экономические термины: словарь-справочник. – Харьков: ХНУ им. В.Н. Каразина, 2007. – 332 с.
6. Карр Э. Х. Двадцать лет кризиса: 1919–1939. Введение в изучение международных отношений // С. 53–68.
7. Клаузевиц К. О войне. Любое издание, или URL: <http://militera.lib.ru/science/clausewitz/>. Ч. 1, гл. 1–2.
8. Локк Дж. Два трактата о правлении. Любое издание. Книга вторая. Гл. II, III.
9. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція та глобальні проблеми сучасності. Навчально-методичний посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 206 с.
10. Лук'яненко Д.Г. Міжнародна економічна інтеграція. – К.: Фірма "Віпол", 1996.
11. Макиавелли Н. Государь. Любое издание.
12. Маркс К. Капитал. – Т. 1 и 3.
13. Милюха Г.В., Резников В.В., Чумакова А.С. Международные отношения и мировая политика: уч.пособие. – Харьков. 2009 – 120с.
14. Моргентау Г. Политические отношения между нациями: борьба за власть и мир // Хрестоматия. С. 72–88.
15. Новиков Г.Н. Теории международных отношений. Иркутск, 1996.
16. Руссо Ж.-Ж. Об общественном договоре. Любое издание. Книга I, гл. I–IX. Кн. II, гл. I–V.
17. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: історія: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 670 с.
18. Фукуяма Ф. Конец истории? // Вопросы философии. 1990. № 3. С. 134–148.
19. Хаас Э. Б. За пределами нации-государства: функционализм и международная организация // Хрестоматия. С. 321–333.
20. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций? // Политические исследования. 1994. № 1. С. 33–48.

21. Linklater Andrew. The Question of the Next Stage in International Relations Theory. // Millennium. - Nr.1(21). - 1992. - p.77-98.
22. Linklater Andrew. The Transformation of Political Community. Ethical Foundations of the Post-Westphalian Era. - Cambridge: Polity Press, 1998.
23. Pietras Z.J. Teoria gier jako sposob analizy procesow podejmowania decyzji politycznych.- Lublin.: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Sklodowskiej, 1997.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Україна дипломатична: Науковий щорічник. - https://www.gdip.com.ua/pages/view/ukrana_diplomaticzna
2. Журнал “Мировая экономика и МЭО”. - http://www.imemo.ru/jour/meimo/index.php?page_id=683
3. Науковий вісник Дипломатичної Академії України. - <http://dipacadem.kiev.ua/naukova-diyalnist/naukovyj-visnyk/>
4. Верховна Рада України - www.rada.gov.ua
5. Міністерство закордонних справ України - www.mfa.gov.ua
6. Міністерство економіки України - www.me.gov.ua

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженням розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1486>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженням розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Теорія міжнародних відносин», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1486>.